

„Profily“

Ladislav Hejránek

◆ rozhovor, česky, vznik: 23. 6. 1998 ◆ poznámka: rozhovor pro Český rozhlas

◆ interview, Czech, origin: 23. 6. 1998

„Profily“ [1998]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (s1-upravená rychlost a výška hlasu_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Dobrý večer, vážení a milí posluchači. Český rozhlas 2, stanice Praha, vysílá pořad *Profil*, jak bylo avizováno, a k jeho poslechu vás jako pravidelně zve Antonín Zelenka. Můj dnešní host je v zahraničí možná slavnější než u nás. Narodil se v roce 1927, vystudoval sociologii a filosofii na Karlově univerzitě. V roce 1971 následovalo zatčení a odsouzení na devět měsíců. Dvakrát byl mluvčím *Charty 77*. Mezitím absolvoval stipendium na univerzitě v Amsterdamu a získal tam čestný doktorát. V roce 1992 byl jmenován profesorem. Dnes působí na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy. Ve studiu vítám pana profesora Ladislava Hejdánka. Dobrý večer, pane profesore.

Hejdánek: Dobrý večer.

Jiný hlas: Úvodní otázka zní, pane profesore, jak se žije dnes filosofům v dnešní dynamické a možná až dramatické, chaotické době?

Hejdánek: To není jednoduché odpovědět. Mně se žije mnohem lépe než za celý můj život. Ale třeba marxističtí takzvaní filosofové to dneska asi nemají nejslavnější.

Jiný hlas: Tak to asi určitě ne. Z vašeho soukromí mohu prozradit posluchačům, že jste otcem čtyř dcer a já se vás zeptám, jak vlastně ten život, dětství, studia snášely, protože to určitě poznamenalo vaše disidentství, vaše vystupování proti totalitnímu systému, celou vaši rodinu včetně manželky. Jak se to odrazilo v jejich zaměstnání, v jejich životě?

Hejdánek: Bohužel, to je černá stránka mého života. Já jsem je všechny strašně poškodil.

Jiný hlas: Ony vám to určitě nezalívají.

Hejdánek: No, to není to rozhodující. Já to zalívám sám sobě. Já si vždycky musím klást otázku, zda ten nedostatek, ta závada na jejich životě, zda není příliš velká zátěž, aby si to jeden člověk jako já mohl vzít na svědomí. Já jsem vlastně pět lidí dostal do situace, kdy nemohli dělat to, co chtěli, a dokonce dcery nemohly dostudovat. To je poznamenáno na celý život. To není jen tak jednoduché, že jsou mi třeba vděчны nebo že mi to nezalívají. To není otázka, kterou by mohly odpovědět ony. To si musím odpovědět sám.

Jiný hlas: Jak to poznamenalo konkrétně vaši manželku třeba?

Hejdánek: No tak tu zbavili jejího dost milovaného zaměstnání. Ona pracovala na pomůckách pro předškolní a ranně školní děti a byla do toho tak zažraná, ještě dneska chodí po výstavách dřevěných hraček a podobně.

Jiný hlas: A vaše dcery jak dopadly, jestli můžeme vědět? Nebylo jim dopřáno studium?

Hejdánek: S výjimkou jediné maturovat mohly až po několika letech a jenom dálkově, zvláštním studiem, a jedna se po letech dostala na dálkové studium vysoké školy a vystudovala přírodovědeckou fakultu.

Jiný hlas: Pane profesore, filosofové se ve svých článcích a knihách vyjadřují velice odborně. Já se zeptám, když jste publikoval v samizdatu, zveřejňoval jste své myšlenky, názory, komu tehdy byly hlavně určovány?

Hejdánek: Tehdy šlo o to jen to psát pro přátele a pak už člověk vůbec nevěděl, kdo to všechno dostane do ruky. Nesměly to být dlouhé věci. Knížku napsat filosofií, to nešlo. To když tak román, ale to by nikdo nepřepisoval. Koneckonců, když někdo něco takového napsal, pokud sám psal na stroji, já jsem psal, tak to bylo takových osm, devět, maximálně deset kopií. A to dostali přátelé a ti to buď dali dál, nebo to sami přepisovali. Ale to bylo bez kontroly.

Jiný hlas: Co v té chvíli, pane profesore, převažovalo? Byl to takový pocit uspokojení, seberealizace, že to bylo prvoplánové a že v pozadí bylo to, komu je to cíleno?

Hejdánek: Já jsem nikdy tohleto nepovažoval za své uspokojení. Pokud by šlo o moje uspokojení, tak bych nejraději nedělal nic a bral rentu. Já mám dojem, že spisovatel není, a to platí pro filosofy také, že není člověk, který rád píše. Já jsem dokonce rád to cituji, četl, že jeden spisovatel se vyjádřil: „To je nesmysl, spisovatel je ten, kdo nenávidí psaní, a přesto se k tomu přinutí.“

Jiný hlas: To je zajímavý názor. Já budu pokračovat dál, pane profesore Hejdánku. V české historii jsou takové mezníky, některé ne zrovna příjemné, které otočily naruby lidské osudy. Kdybyste měl udělat velice stručně osobní zpověď částí svého života, rok 1948, 1968. Jak poznamenaly tyto roky váš život? O rodině jsme hovořili, když byste vzal teď jen tu výšeč svého osobního života.

Hejdánek: Únor 48 pro mě znamenal především nebezpečí, že budu vyhozen z vysoké školy. To se nestalo, a to ani po tom únoru při prověrkách, ani později, když mi kolegové komunisté navrhovali dvakrát za sebou dodatečné vyloučení, protože se mě zastali dva komunističtí profesori. Věci jsou komplikovanější, než se to dneska podává. Ovšem když skončilo mé studium a s velkým štěstím jsem mohl dosáhnout doktorátu, tak všechna podpora skončila, protože posudky dával Svaz mládeže a já jsem se na nic nedostal. Takže pro mě to znamenalo konec jakékoli možnosti kariéry na fakultě nebo i jiné nějaké slušnější práce jako doktor filosofie. Čili já jsem pracoval manuálně a pak jsem šel na vojnu a tak dále.

Jiný hlas: Tak vy jste zažil několik profesí, což bývá typické pro takové lidi s takovými osudy jako vy. Vystřídal jste, někde jsem četl, požárníka, nočního hlídače?

Hejdánek: Nočního hlídače, ano, to jsem dělal, nočního hlídače.

Jiný hlas: Co vám někteří novináři přisuzují jiné profese?

Hejdánek: Ano, ale musím zdůraznit, lidí, kteří střídají zaměstnání, je mnoho. Já jsem dost řídká výjimka, že odnikud jsem neodešel dobrovolně. Odevšad mě vyhodili. Jenom jednou si mě vyžádal jiný institut.

Jiný hlas: I z toho nočního hlídače?

Hejdánek: Ovšemže. Přišel nový ředitel *Památníku národního písemnictví* a když se trošku porozhlédl, tak mi neprodloužil, já jsem dostával tehdy termínované smlouvy na poloviční úvazek, víc mi nedali a trvalou také ne. Tak mi prostě neprodloužil smlouvu a mně na dotaz prohlásil: „V takové kulturní instituci takovýhle člověk nemá co dělat.“

Jiný hlas: Takže jste byl nebezpečný také, nežádoucí.

Hejdánek: Prostě mu to řekli policajti, tak to udělal.

Jiný hlas: Když jsem zmínil ten druhý rok, rok 1968, jak to bylo tehdy?

Hejdánek: Rok 1968 zase skončilo cosi. V šedesátých letech jsem konečně mohl začít publikovat a stal jsem se trochu známým, zejména protože mě jeden vysoký funkcionář komunistický tvrdě kritizoval na jednom zasedání Akademie. No a byl jsem přijat, vyžádán dokonce *Filosofickým ústavem*, abych tam přešel. Čili zase jsem dobrovolně neodešel ze svého původního zaměstnání. To jsem dělal dokumentaristu. No a tam jsem byl přijat 1. června 68. No a za necelé dva měsíce už bylo jasné, že tam nezůstanu. Ovšem chvíli to trvalo a pak nás vyhodili všichni. My jsme tam byli přijati tehdy dva jako nemarxisté, výslovně, aby bylo jasné, že se cosi změnilo. Jenže pak ty marxisty házeli ještě dříve než nás nemarxisty.

Jiný hlas: Byl jste dotazován také na to, jak se díváte na to, co se rozumí...

Hejdánek: To se rozumí, to byla ta spřátelená vojska, to byla taková povinná otázka, na kterou se muselo povinně odpovědět. Ale kdybych býval odpověděl, že srdečně souhlasím, tak by mě vyhodili stejně.

Jiný hlas: Zachránilo by vás něco?

Hejdánek: Jistěže ne.

Jiný hlas: Rok 1977 a *Charta*?

Jiný hlas: Jak jsem řekl v úvodu, vy jste byl dvakrát mluvčím *Charty*. Jaké ambice, pane profesore, jste si tehdy dělal pro svůj život?

Hejdánek: Vůbec žádné. V podstatě to byla, já nevím, jestli to tak bylo u všech, ale pro mě to znamenalo, jako tehdy poprvé, když jsem byl zavřen, že jenom ve vazbě jsem byl vlastně, takové určité uspokojení, že konečně jsem na správném místě. A podobně, když teď se mohlo podepsat a zveřejnit něco, čeho byl člověk plný.

To byla velká úleva. To bylo ulehčení. Konečně, že může být člověk nějak v situaci, kdy se nemusí hrbit, kdy nemusí čekat, až bude něco a tak dále. Prostě řekne si svoje. To bylo velmi příjemné.

No a potom, nedělal jsem si iluze, co to bude dělat, když jsem převzal funkci. Tehdy to bylo, jak víte, vlastně z těch prvních tří mluvčích zůstal jen Jiří Hájek. Havel byl zavřen hned v lednu a Patočka zemřel po dlouhých výsleších v březnu, tak pak několik měsíců byla vláda jenom jednoho mluvčího. To řadě lidem nevyhovovalo, poněvadž každý mluvčí zastupoval, reprezentoval jakousi jinou skupinu. No tak já jsem musel trochu reprezentovat tu skupinu, v které umřel Patočka. Nedělal jsem si iluze, ale bylo to příjemné, že člověk může něco užitečného v takové divné době udělat.

Jiný hlas: Když jste vzpomněl, pane profesore, jméno Jana Patočky, já bych si dovolil odcitovat jeho myšlenku. On říkal, že počátkem filosofování je uvědomění si, že ve světě je daleko méně řádu, než předpokládáme. Jak to vysvětlujete vy jako filosof? Máme si zvykat na chaos, nebo proti němu máme bojovat?

Hejdánek: Já s Patočkou jsem málokdy docela souhlasil. On mě ohromně ovlivnil, ale navzdory tomu, že jsem se stále stavěl na zadní. Tohle bych také nepodepsal. Ale záleží to na úhlu pohledu. Patočka zřejmě byl veliký optimista, takže on očekával velký řád. Mě zas naopak vždy znovu překvapí, kolik toho řádu je, ačkoliv jsem neočekával žádný.

Jiný hlas: Ve svém článku *Věřit a myslet*, který vyšel v roce 84 v samizdatových svazcích, jste psal o tom, co znamená filosoficky myslet. A já se vás zeptám, jestli nám všem, teď posluchačům pořadu *Profil*, můžete vysvětlit, jestli jsme toho schopni, nebo jak toho můžeme docílit? Je toho vůbec každý člověk schopen?

Hejdánek: Já myslím, že každý člověk je toho schopen a do jisté míry každý Evropan filosoficky myslí. Ovšem špatně. To je třeba odlišit. Filosoficky nemusí znamenat vždycky dobře. My Evropané jsme od dětství infikováni filosofickými názory, které už dávno neplatí a jenom přežívají takhle mezi lidem a mezi vědci, kteří jsou filosoficky neinformovaní.

Jiný hlas: Jaký je rozdíl, pane profesore, mezi vědou a filosofií? Protože objevují se názory, že filosofie je věda. Já mám takový pocit, že vy tento názor nesdílíte, nebo ano?

Hejdánek: Ne, já naopak mám dojem, že je lépe říkat, že filosofie věda není. Ono zase obojí je možno říkat, ale jde o to, co je funkční. Víte, když budeme říkat, že člověk je vlastně zvláštní druh opice, tak to taky můžeme říkat. Ale dává to smysl? Není daleko důležitější si uvědomit, že člověk už žádná opice není? A podobně je to s vědou. Tam je to obráceně. Věda se... skoro všechny vědy se vyvinuly z filosofie, ale jenom tím, že zúžily svůj pohled, že se specializovaly, že se zaměřily jenom na něco a ztratily celek. A filosofie ten celek musí stále držet, a proto se nemůže stát vědou, poněvadž celek nemůže být vědecky uchopen.

Jiný hlas: V roce 1986 jste, pane profesore, obdržel čestný doktorát na Amsterdamské univerzitě. Jak se vám vůbec tehdy podařilo získat stipendium?

Hejdánek: No, ono to bylo trochu jinak. Bylo to 87. Mě chtěli ten doktorát dát už o řadu let dříve a já jsem říkal, že by mě to tady moc nepomohlo a že tak až půjdu do penze.

No, a to stipendium, takzvané stipendium, jsem dostal, když mě policie jednak zbavila částečné invalidity, tedy uznání částečné invalidity, a já jsem tehdy měl potíže takové, že jsem vůbec nemohl sedět. A tak jsem musel v práci stát, a to jsem nevydržel dlouho, takže jsem si lehal a měl jsem úvazek jenom poloviční, takže jsem tam vydržel čtyři pět hodin. A policie trvala na tom, abych měl plný úvazek a abych musel všechno dělat a tak dál. No, takže jsem to dotáhl dva dny po dovršení věku osmapadesáti let, kdy bylo možné, aniž by člověk dostal jakýkoli důchod, bylo možné jít jakoby do důchodu, přestat pracovat, ovšem s velikánským nebezpečím, že ani mně to nebude uznáno, že už tedy mám ty dva roky do důchodu a že tedy mohu přestat pracovat a počkat si na ten důchod ty dva roky, ovšem snížený. Policie stále hrozila, že mě zavře jako člověka práce se štítícího, a tedy já jsem dostával jakési malé stipendium od Holanďanů, abych měl potvrzení pro policii, že nejsem parazit.

Jiný hlas: V jednom z vašich textů jsem se také dočetl, že podle vás pravda není pro oči jako nějaká věc, kterou vidíme před sebou, nýbrž je v řeči. A já se vás chci zeptat na to, jestli opravdu to tak platí, nebo jestli jste to myslel absolutně, protože přece neznamená, že každá řeč je pravdivá, tam může být lži.

Hejdánek: To jistě pravda... a já bych ještě to rozšířil, že ne vždycky pravda se projevuje v řeči. To říkal Aristoteles a já mám proti tomu vždycky výhrady. Já nevím, odkud jste to citoval, ale možná, že v souvislosti by se ukázalo, že to je jenom jeden z kroků logických a že to není to, co jsem vysloveně řekl. Že to je jenom něco. Já rozhodně si nemyslím, že místo pravdy je v řeči. Aristoteles říkal v soudu, ale to je otázka překladu, poněvadž obojí je *logos* řecky.

Já si myslím, že místo pravdy je všude tam, kde jde o pravdu, a to jde v celém našem životě i v celém světě. Čili místo pravdy je v tomto světě, ale zase musíme mít jakousi opatrnost na paměti. Pravda není součástí toho světa.

Jiný hlas: Na téma pravdy si teď vyslechneme takovou krátkou anketu, kterou připravila kolegyně Marie Vrábelová.

Co myslíte, existuje absolutní pravda?

Jiný hlas: Ne, určitě neexistuje. To jsem k tomu dospěl sám teď v poledne.

Jo, určitě jo. Pravda vždycky nějaká musí bejt, aby pak zas naproti byla lež, tak musí být ta pravda.

Já myslím, že absolutní není nikdy nic. Takže absolutní podle mě neexistuje.

Já myslím, že jo. No tak v tom se věří i z této stránky, no a tak ne nadarmo se říká, pravda vítězí.

Ona možná existuje, ale my se k ní v životě nedobereme, si myslím. Protože i když existuje, tak stejně každý si myslí, že má tu svoji. Takže i když existuje, tak se k ní stejně nedobereme. Normálnímu smrtelníkovi nebude dopřáno se jí dobrat.

Neexistuje, protože nám vesměs všichni lžou. To, co se děje teď ve vládě a všude, to není jako normální. Nevím, ale neexistuje. Aspoň z poznání, ze společnosti, a prostě jak tak chodím, tak neexistuje. Já si to myslím a jsem o tom přesvědčen na sto procent.

Ne, protože nemáme absolutní možnost poznání.

Já myslím, že jo, jsem o tom přesvědčen.

Ne, protože každý si pod pravdou představuje něco jiného.

Neexistuje. Myslím, že každý někde lže a netvrdí pravdu. I když si třeba za ní stojí, ale není to pravda. Těžko asi, těžko. To je natolik subjektivní, ten si myslí, že má svou pravdu, ty máš svou pravdu. Takže absolutní pravdu, mám obavu, že nejeví se mi to.

Takže to byla anketa, která je součástí pořadu *Profil*, který, vážení posluchači, posloucháte na Českém rozhlasu 2 stanici Praha, který uvádí Antonín Zelenka, jehož hostem je profesor Ladislav Hejdánek, filosof. Takže téma jak vyšité, pane profesore. Bylo tam několik pochybností, několik otázek, tvrzení. Jak byste zhodnotil tyhle názory?

Hejdánek: No, naprosto odrážejí ten zmatek, který panuje v evropských společnostech dnes. On do jisté míry byl zmatek i předtím, ale dneska je mimořádně veliký. Zajímavé, než se dostanu k pravdě, zajímavé je, že ta mládež nebo ti respondenti tam bez skrupulí a bez promyšlenosti užívají slov a nevědí, co znamenají. Tak například oni říkají, že buď je, nebo není pravda absolutní. Ale nevědí, co je *absolutum*. *Absolutus* znamená oddělený. Jestliže je pravda od nás oddělená, tak nám k ničemu není. Ta pravda se k nám musí vztahovat, to znamená musí být v relaci k nám. Už jenom z tohoto důvodu to nemůže být absolutní. Absolutní pravda je něco jako ta platonská idea a na tu člověk kašle. Tak takovou pravdu, která kašle na nás, k čemu by nám byla?

Jiný hlas: Ale mnozí si ze škol pamatují právě takové pojmy jako absolutní a relativní.

Hejdánek: Zajisté a nikdy nevěděli, co to je. Čili je potřeba přemýšlet o každém slově. To dělá právě filosofie. Nemůže použít slovo, které najde na ulici. Musí si ho nejdříve, když už ho použije, musí si ho omýt, oprášit, pokud možno i do *Persilu* dát a teprve pak se s ním dá pracovat, nebo jinak a podobně. Já bych těch takových slov tam bylo víc. A teď k té pravdě. No, druhá věc je, zda existuje, nebo neexistuje. Víme, co to je existovat? V řečtině existovat znamenalo vyskytovat se. Vyskytuje se pravda? Já myslím, že se nevyskytuje. Vyskytují se pravdivé nebo nepravdivé výroky, pravdivé nebo nepravdivé myšlenky, to jest naše pojetí pravdy. Ale co to teda pojmáme? Co to myslíme, když myslíme pravdivě?

Jiný hlas: No a co tedy říkáte svému příteli a dlouholetému kamarádovi a dnes prezidentu naší republiky

Václavu Havlovi, který přece tvrdí, že pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí? Myslíte, že to je jiné pojetí?

Hejdánek: Ano, my to jenom říkáme, že pravda vítězí, a zase tam je potřeba se trochu přivzdělat. Odkud je ta formulace, že pravda vítězí, dokonce, že vítězí navěky nebo vítězí nadevším? To je z třetí apokryfní knihy *Ezdrášovy* a u nás zdomácněla v době husově, už byla před Husem, ale zejména v době husově velice často se objevovala v té době české reformace. Ovšem charakteristické je, třeba Rokycana to nechal vytesat do Týnského chrámu, hradečtí to nechali vytesat na hradby a tak dále. Loyda, hejtman v Písku, nechal první si to vyšívat na standartu, tím byl předchůdcem tedy Masarykovým. No jo, ale ti lidé taky nevěděli, odkud to je a co to je, co to znamená, že pravda vítězí nadevším. To znamená i nad pluky tanků, nad pluky dělostřelectva, nad největšími mocnostmi. Jak může pravda vítězit nad tím, co je mocné v tomto světě? No jediné – promiňte, ještě to dokončím – jediné proto, že ta pravda neexistuje. Jenomže není, ale přichází.

Jiný hlas: Pomohla by podle vás, pane profesore, politikům znalost filosofie?

Hejdánek: No jistěže, pokud by byli schopni se něco přiučit z té filosofie. Oni nemají chuť. Filosofie trochu brání politikům dělat tu politiku takovým tím běžným způsobem. Filosof, když dělá politiku, tak přestává být do jisté míry filosofem, a když se politik naučí trochu filosofovat, tak najednou ta filosofie mu začne trochu bránit v některých politických krocích, poněvadž mu říká, že to je nemravné.

Jiný hlas: Víte, ono někdy ale přece jenom, když jsme u těch politiků, trochu znevažuje podle mě význam slova filosofie, protože z úst politiků slyšíme: „Naší filosofii je...“ a teď se tam deklaruje nějaká část programu. „Filosofie je to a to.“ Neuráží vás to jako filosofa?

Hejdánek: No jistěže ano. Já jsem měl velký spor s bývalým rektorem brněnským, velkým jazykozpytcem nebo jazykovědcem, odborníkem přes český jazyk, který právě zaváděl psaní filosofie se z. Já si myslím, že když mluvíme o filosofii fotbalu nebo filosofii ekonomické reformy nebo filosofii politiky v tom smyslu politického nějakého opatření, no tak pak se má psát se z. A když jde o skutečnou filosofii, tak s s, poněvadž to je řecký termín a my nemáme co opravovat Řeky. To je jejich termín a jejich pojetí určitého způsobu myšlení.

Jiný hlas: Nemohu se vás nezeptat, vlastně několik hodin po volbách, předčasných volbách do Poslanecké sněmovny, jak jste přijal výsledek voleb, pane profesore?

Hejdánek: Celkem s uspokojením. Mě to docela baví už od posledních voleb. Ta situace je neobyčejně příznivá, až na to, že máme neschopné politiky, protože tohle by byla přece ukázka, jak dovedou politicky jednat. A oni nedovedou. Oni nevědí, co mají zatím.

Jiný hlas: Ohodnotil jste, že voliči jsou svým způsobem vlastně slušní a uvědomělí v tom nejlepším slova smyslu. Mám na mysli, že se nedostali republikáni do parlamentu.

Hejdánek: To je výborně řečeno. Zatím je to záhada, zatím nikdo neví, jak se to stalo. Já jsem dneska, ani nebudu říkat, slyšel výklad pietistických, že se tak modlili, že to Sládek prohrál. Samozřejmě jsou jiné výklady možné a my je ještě uslyšíme. Je to malý zázrak, ale je to to nejdůležitější, co se stalo ve volbách.

Jiný hlas: Určitě jste zaslechl jako všichni nespočetné množství variant, ten s tím proti tomu, ten zase s někým nepůjde, ten jediné s tím. Jak vůbec vidíte sestavení stabilní vlády? Vidíte to jako reálné?

Hejdánek: Já myslím, že to je velmi snadné. Když si odmyslíme Klause a Zemana, kteří –

Jiný hlas: A to není asi jednoduché.

Hejdánek: Dobře, ale když si odmyslíme tu naši zkušenost s nimi, že se nechtějí domluvit. Kdyby náhodou změnili své úmysly a udělali tu koalici spolu, mohli by vyřadit dvě malé strany, které taktakže prolezly. Pro Klause by to bylo ohromné uspokojení, že aspoň dvěma to natřel. No a byla by tady ohromná vláda. Ale nesměli by se hádat. Museli by si říct: „No, národ chce mít něco jako střed, z jedné strany i z druhé strany, musíme nějakým způsobem vyhovět té druhé a budeme spolu vládnout v těch věcech, kde se dohodneme.“

Jiný hlas: Nerozčililo vás trochu, že spousta komentátorů a publicistů říká, že vlastně vítězem voleb se stal Josef Lux s devíti procenty?

Hejdánek: No tak já jsem si odvykl příliš se zlobit na naše komentátory. My ještě nemáme pořádné komentátory. My nemáme skutečné znalce politiky, kteří by dovedli říct něco, co by těmi politiky také nějak hnulo. To prostě... Ale nemůžeme tak brzo. To všechno vyrůstá pomalu a to se nedá jinak. Zasadit semínka a čekat, až to vyrostे.

Jiný hlas: Takže v sestavení stabilní vlády věříte a věříte, že to bude v brzké době?

Hejdánek: Ne, já bych neřekl, že věřím. Já jsem přesvědčen, že by bylo poměrně snadné, jestliže si vůdcové dvou nejsilnějších stran řeknou, že musí přestat blbnout.

Jiný hlas: Poslední otázkou, pane profesore, v čem spatřujete nápravu všech věcí? Nejen teď těch politických, o kterých jsme hovořili, všech těch věcí, které nám všem tolik ztrpčují život. Ale tím nemyslím, že jsme všichni pesimisté a že všichni máme blbou náladu, to jistě tak není. Ale co myslíte, že by pomohlo?

Hejdánek: Pomohlo by to – nepomůže jedna věc. My potřebujeme, Masaryk říkal: nám demokracie nepomůže, my musíme mít demokraty. Ale kde je brát? Ty musí vyrůst, ty se musí vychovat. Prostě a dobře, my jsme pořád ještě produkty čtyřiceti let komunistické diktatury nebo komunistické vlády. Co chceme od sebe? To do jisté míry je pravda, my musíme počkat.

Jiný hlas: Takže je to otázka jedné, dvou generací?

Hejdánek: No, jedné rozhodně ne. Dvou, když naše politická elita bude rozumná. Když nebude a bude pokračovat v tom, co teď dělala, tak to budou tři generace.

Jiný hlas: Nevyznělo to úplně tak optimisticky, takže ještě dovolte, přece jen máme asi půlminutky nebo minutku, z čeho máte největší radost?

Hejdánek: Největší radost je, že po každé vteřině přichází další, po každé minutě další minuta, po každém roku další rok, po každém století... Víte, přichází čas, stále ještě všichni máme čas. Až přestane přicházet, už čas nebude a pak běda.

Jiný hlas: Takže to je velká výzva a tou také končíme dnešní pořad. Vážení posluchači, hostem dnešního *Profilu* byl profesor Ladislav Hejdánek, kromě jiného také nositel Řádu za umění a literaturu udělovaného francouzskou vládou spisovatelům a umělcům, jejichž dílo se dostalo do povědomí francouzské kultury. Pane profesore, já vám děkuji za návštěvu a přeji všechno nejlepší.

Hejdánek: Děkuji pěkně a na shledanou.